

ПРОНИКНЕННЯ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ВИЩИХ РОСЛИН НА ТЕРИТОРІЮ ЖИТОМИРЩИНИ, ЇХ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ, ВПЛИВ НА МІСЦЕВІ БІОЦЕНОЗИ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ ПОДАЛЬШОМУ ПОШИРЕННЮ

Наконечна Анна Петрівна

здобувач вищої освіти природничого факультету
Житомирський державний університет імені Івана
Франка

Науковий керівник:

Фасоля Олег Іванович

кандидат педагогічних наук

Житомирський державний університет імені Івана
Франка
Україна

На сучасному етапі зростає увага до проблем вторинної інвазії вищих рослин у біотопі. Спостерігається значне збільшення кількості інвазійних видів на території Житомирщини, які активно поширюються та впливають на місцеві біоценози. Ця тема важлива та актуальна, оскільки інвазійні види можуть викликати негативні наслідки для екосистемних процесів. Дослідження розповсюдження та впливу інвазійних видів на біорізноманіття Житомирщини є необхідним для розробки ефективних методів боротьби з їх поширенням та збереженням місцевих біоценозів.

Інвазійні види рослин – це не ті види, які є природними мешканцями певної екосистеми, а ті, що поширилися в ній і завдали їй шкоди. Потрапляючи в нове середовище, ці рослини конкурують за ресурси з місцевими видами, змінюючи екологічний баланс і навіть призводячи до екологічної деградації. Головна небезпека немісцевих видів полягає в тому, що часто відсутні природні вороги, які могли б контролювати їхню чисельність, а їхня здатність до швидкого розмноження робить їх сильними конкурентами місцевих рослин[1].

Як і в інших регіонах України, у Житомирській області широко поширені інвазивні рослини, що загрожують біорізноманіттю. Прикладами є борщівник Сосновського, амброзія полинолиста, золотушник канадський, повитиця польова, червоний дуб. Ці види конкурують із місцевою флорою, витісняють рідкісні види рослин і руйнують природні екосистеми[2].

У Житомирській області інвазивні рослини широко поширені як у природних екосистемах, так і на антропогенно змінених територіях, таких як узбіччя доріг, поля і парки. Вони не лише витісняють місцеві види, а й можуть спричиняти алергічні реакції у людей (наприклад, амброзія).

Інвазивні види змінюють цілі екосистеми і збіднюють біорізноманіття, витісняючи природні види. Деякі чужорідні види не тільки витісняють одного або двох природних конкурентів, а й змінюють умови довілья внаслідок своєї життєдіяльності (наприклад, деякі рослини здатні змінювати хімічний склад ґрунту). Нові умови приваблюють інші, менш характерні види, які, своєю чергою, змінюють усю екосистему[3].

Згідно з регіональним звітом про стан навколишнього середовища Житомирської області на 2019-2023 роки, основними інвазивними видами рослин, внесеними до карантинного списку, які раніше є амброзія полинолиста і повитиця польова. Це вказує на стабільну присутність цих видів у цьому регіоні без значного зменшення поширення цих видів[4].

Таблиця 1. Відсоткове співвідношення інвазійних видів рослин на Житомирщині

№	Назва виду	Площа, яку займає (%)
1	Амброзія полинолиста (<i>A. artemisiifolia</i>)	40%
2	Повитиця польова (<i>Cuscuta campestris</i>)	40%
3	Борщівник Сосновського (<i>Heracleum sosnowskyi</i>)	45%
4	Золотушник канадський (<i>Solidago canadensis</i>)	15%
5	Червоний дуб (<i>Quercus rubra</i>)	30%

При огляді таблиці, можна зрозуміти, що найбільшу площу поширення займає борщівник Сосновського (*Heracleum sosnowskyi*), а найменшу – золотушник канадський (*Solidago canadensis*).

Отже, поширення інвазивних рослин в Житомирській області – серйозна екологічна проблема, що вимагає комплексного і системного підходу. Щоб ефективно боротися з цим явищем, необхідно комбінувати різні методи, від механічного видалення рослин до використання біологічних і хімічних засобів. Ключовим моментом є профілактика – запобігання вторгненню та поширенню нових інвазивних видів. Дуже важливо інформувати громадськість про небезпеку цих рослин і залучати до процесу боротьби з ними.

Список літератури

1. <https://epl.org.ua/human-posts/shho-take-invazijni-vydy-i-yak-vony-vplyvayut-na-bioriznomanittya/>

2. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/851106/mod_resource/content/1/%D1%84%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B0%D0%B7%D1%96%D1%97%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf

3. <https://fitolab.zhitomir.org/karantynni-organizmy-zhytomyrshhyny/>

4. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища
Житомирської області у 2019 – 2023 р.